

Дмитро Антонюк

кандидат архітектури, доцент,

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

dmitry.antoniyuk@naoma.edu.ua

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АРХІТЕКТУРНОГО ПРОЄКТУВАННЯ

Анотація. *Метою цієї статті* є детальний розгляд аспектів впровадження сучасних технологій і методів викладання курсу «Новітні технології» архітектурного факультету НАОМА.

Методи дослідження. Аналіз, проведений на основі десятирічного досвіду викладання цього курсу, підтверджує ефективність і перспективність інноваційних підходів у вищій освіті. Основне призначення курсу – створити умови для глибокого вивчення студентами реальних проблем, пов'язаних із архітектурою. При цьому вони мають повну свободу у виборі тем і методів розв'язання завдань. **Результати.** У статті розглядаються студентські роботи, які вирізняються своєю якістю та оригінальністю. Проаналізовано методи виконання, терміни та поетапність реалізації завдань. Наголошується як на індивідуальній, так і колективній роботі студентів, що сприяє формуванню та розвитку практичних навичок у сфері архітектурного проектування. Особливий акцент зроблено на розвитку критичного мислення та підвищенні конкурентоспроможності студентів. **Висновки.** Важливими аспектами є розуміння студентами актуальних проблем галузі, довготривала та поетапна робота над завданнями, поглиблена систематизація вихідних даних. Індивідуальна і колективна робота сприяють розвитку творчого підходу й комунікативних навичок. Критичне мислення та конкурентоспроможність формують студентів як висококваліфікованих спеціалістів. У статті також висвітлено значущість незалежного та об'єктивного оцінювання, що є необхідним критерієм визначення успішності курсу. Наведено приклади практичного застосування результатів студентських робіт, які підтверджують високий рівень підготовки випускників і їхню здатність успішно впроваджувати здобуті знання у професійній діяльності.

Ключові слова: новітні технології в архітектурі, методика навчання, індивідуальна та колективна робота архітектора, архітектурне проектування, самостійність мислення, аналіз проектних рішень.

Dmytro Antoniuk

Candidate of Architecture, Associate Professor,

National Academy of Fine Arts and Architecture

dmitry.antoniyuk@naoma.edu.ua

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF ARCHITECTURAL DESIGN

Abstract. *The purpose of this article* is to consider in detail the aspects of the implementation of modern technologies and teaching methods in the course "New Technologies" at the Faculty of Architecture of NAOMA.

Methods. The analysis, based on ten years of teaching experience of this course, proves the effectiveness and perspective of innovative approaches in higher education. The main purpose of the course is to create conditions for students to study real problems related to architecture in depth, while they have full freedom to choose topics and methods of solving problems. **Results.** Study of the concept of actualization of the topic, the duration and phasing of tasks, as well as the importance of individual and collective work of students. Special emphasis is placed on the development of critical thinking and increasing the competitiveness of students. The article contains an analysis of examples of student works that stand out for their quality and originality. Methods of performing tasks that contribute to the formation and development of students' practical skills in the field of architectural design are revealed. **Conclusions.** It is important for students to understand the current problems of the industry; long-term and phased work on tasks; in-depth systematization of initial data; individual and collective work develops creative approach and communication skills; critical thinking and competitiveness shape students as highly qualified specialists. The article also highlights the importance of independent and objective evaluation, which is a necessary criterion for determining course success. Examples of the practical application of the results of student works are given, which ensure a confirmed high level of training of graduates and their ability to successfully implement the acquired knowledge in professional activities.

Key words: the latest technologies in architecture, teaching methods, individual and collective work of an architect, architectural design, independent thinking, analysis of project solutions.

Постановка проблеми. У статті висвітлюється проблема залучення студентів до вирішення реальних потреб проектування та ознайомлення їх з методичними підходами, що відповідають сучасним умовам і швидким темпам змін у світі. Наведено методи організації навчального процесу архітектурного проектування та обґрунтовано доцільність методики, за якою викладач разом зі студентами формулює завдання. Це відбувається на основі проведеного наукового пошуку й заглиблення в проблематику. Важливо також визначити оптимальні шляхи для розв'язання завдань.

Успішність описаної методики навчання доведено десятирічним досвідом викладання курсу «Новітні технології» на архітектурному факультеті НАОМА, практичними результатами, наведеними в статті, та нагородами, отриманими за студентські роботи. Наприклад, головним призом Міжнародного журі на конкурсі SALON DESIGN AWARDS у номінації «OSBITA».

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю розуміння як для викладача, так і для студента-архітектора складного й багатогранного підходу до передачі професійних знань, а також напрацювання системних методичних підходів, що залишатимуться актуальними у швидкозмінному світі. Це включає підготовку ефективних сучасних архітекторів, здатних не лише розв'язувати складні завдання, але й формулювати та ставити їх самостійно.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показує, що методологія викладання активно обговорюється. Наприклад, завідувач кафедри архітектурного проектування НАОМА А. Давидов зазначає: «Ставлячи перед собою завдання створити оптимальну методику з підготовки майбутнього архітектора на факультеті архітектури НАОМА, усвідомлюємо, що архітектура вже сама є певною мірою мультидисциплінарною, оскільки перебуває на перетині образотворчих мистецтв та будівельної інженерії, і містить у собі частково і те й інше, та послуговується ними, вирішуючи власні завдання» [1, с. 175].

Р. Кюнцлі, А. Степанюк, І. Бесага у статті «Проблеми організації навчально-методичного процесу та практичної підготовки архітекторів у сучасних умовах», надрукованій в «Архітектурному віснику КНУБА», зауважують: «Підготувати спеціаліста, який би міг задовольнити всі вимоги зростаючих потреб сучасного замовника об'єктів архітектури та

містобудування – основна задача навчальних закладів» [3, с. 67]. Доктор архітектури С. Шубович у курсі лекцій «Основи і методи архітектурного проектування» зазначає: «Архітектурне проектування поділяється на такі види: варіантне, індивідуальне, конкурсне, концептуальне, серійне, типове, експериментальне та ін. Різні види архітектурного проектування мають багато спільного між собою, як, наприклад, варіантне і конкурсне, індивідуальне і експериментальне, конкурсне і концептуальне. Вони можуть передувати один одному як окремі стадії: варіантне – індивідуальному, серійному та експериментальному; конкурсне – індивідуальному, типовому і серійному» [4, с. 22].

Мета статті – розкрити багатогранну творчу складову архітектурної професії на прикладі методів та підходів до викладання дисципліни «Новітні технології» для архітекторів магістерського рівня навчання. Важливо наголосити на значенні концептуального підходу та його впливі на свідомість суспільства через формування навколишнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури існує більше ста років. Були різні часи: прогресивні та не дуже. Однією з особливостей академії є наявність архітектурного факультету в структурі творчого навчального закладу. Це досить унікальне явище для України, коли студенти-архітектори проходять навчання разом із митцями: живописцями, графіками, скульпторами, реставраторами та мистецтвознавцями. Це значною мірою вирізняє архітектурний факультет НАОМА від архітектурних факультетів інших вищих навчальних закладів України, де навчання архітекторів відбувається разом із фахівцями інженерних напрямів: конструкторами, електриками, будівельниками тощо.

Проте архітектурний факультет було створено не відразу після заснування академії (1917 рік), а трохи пізніше – в 1924 році [5, с. 141]. Традиційно творчими факультетами вважаються живопис, графіка, скульптура, реставрація, мистецтвознавство; лише архітектурний факультет не потрапив до категорії "творчий". Однак ця традиційна неточність не відображає сутності професії архітектора, адже архітектура є однією з найбільш творчих спеціальностей. Архітектор не лише рефлексує та віддзеркалює навколишнє середовище, але й безпосередньо його створює, маючи значний вплив на суспільство.

Але варто зазначити, що архітектурний факультет не брав активної участі в творчому підйомі авангардних часів, що тривав до 1930-х років минулого століття. Можливо, на це вплинув час його створення – пізніше за інші факультети, які відразу активно включилися в культурне життя Києва.

Типологічний підхід до проєктування завжди був однією з найсильніших складових навчання на факультеті. Студенти ретельно вивчали різні типи будівель і споруд, на основі яких формувалися завдання для курсових і дипломних проєктів. Архітектурні рішення змінювалися відповідно до вимог часу: з'являлися нові стилістичні риси, запроваджувалися сучасні технології, які впливали на формування архітектури. Проте типологічний підхід завжди був домінуючим і зараз залишається традиційним для архітектурного факультету НАОМА. Творчі підходи викладачів і система майстерень із різними методиками забезпечували різноманітність студентських робіт, навіть у межах традиційного типологічного підходу до вивчення архітектури.

Необхідно зауважити, що персональна роль керівників завжди була значною. В. Заболотний, А. Добровольський, Б. Приймак, Є. Катонін, П. Костирко, М. Катернога та інші – це були люди, які створювали сучасну архітектуру України. М. Катернога у статті «Формування архітектурної школи в Україні» детально описує основні принципи та процес становлення архітектурної підготовки в Київському художньому інституті [2].

Одним із новаторських підходів було впровадження макетування з паперу та картону, яке активно використовували в майстерні Н. Чмутіної. Також інноваційним стало включення конкурсного проєктування в освітній процес, коли проєкти виконували спільно всією майстернею, як студенти, так і викладачі. Серед таких конкурсів варто згадати проєкти реконструкції Поштової площі в Києві, кварталу Хрещатика та центру Коломиї. Всі ці роботи були відзначені призовими місцями, що надихало студентів на подальшу працю та навчання.

Професор М. Яковлев за часів свого деканства запровадив нову дисципліну – «Основи проєктної графіки» на першому та другому курсах навчання. Наразі кандидат архітектури, заслужений архітектор України А. Давидов активно впроваджує нові методи навчання на архітектурному факультеті [1, с. 176].

Серед інших новацій десять років поспіль читався курс «Новітні технології». Цей курс, а також його назву, запропонував тодішній декан архітектурного факультету А. Давидов. Уже після першого року викладання стало очевидним, що технології не є головним аспектом, на якому варто зосереджувати увагу студентів. Технології постійно змінюються: з'являються нові матеріали та інструменти, які архітектор має знати й уміти застосовувати у своїй роботі. Однак основна увага повинна бути зосереджена на формуванні універсального підходу до проєктування. Завдання курсу – надати майбутньому архітекторові широкий спектр методичних підходів, виходячи за межі традиційного типологічного навчання, яке вже багато років ефективно застосовується в академії.

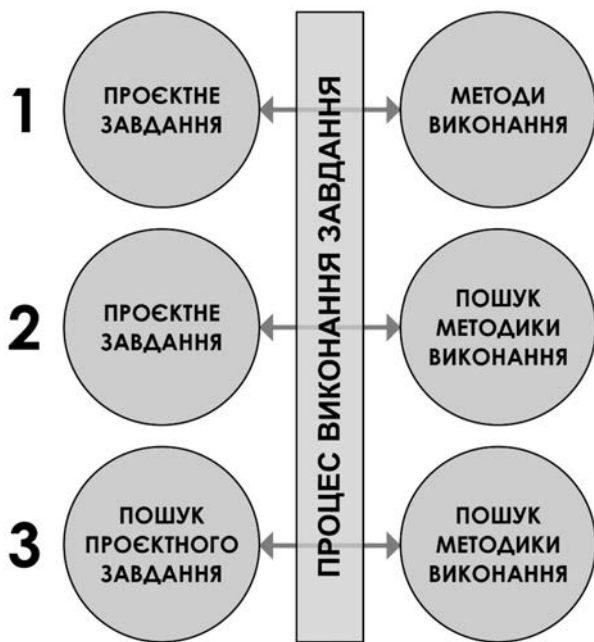
Навчання може бути реалізоване різними методиками та засобами, але всі вони можуть бути об'єднані в три групи.

Перша група передбачає навчання за чітко сформованою програмою, що включає фіксовані проєктні завдання та конкретні способи їх виконання. Викладач пропонує завдання та методи реалізації, а позитивним результатом вважається робота, що відповідає визначеним завданням і запропонованим методам. Цей підхід можна охарактеризувати принципом «роби, як я». Він дуже близький до типологічного методу навчання, який традиційно використовують у нашій академії. Це забезпечує стабільно гарні результати, особливо на перших курсах навчання, до моменту розподілу студентів по творчих майстернях.

Друга група методик передбачає навчання за чітко сформованою програмою з фіксованими проєктними завданнями, але зі спільним пошуком (студент – викладач) шляхів досягнення результату. Такий підхід частково впроваджено на архітектурному факультеті академії, переважно на старших курсах, а найбільше – під час дипломного проєктування та магістерських досліджень.

Третя група методик передбачає навчання, за якого студент і викладач спільно формують проєктне завдання після проведення наукового дослідження та глибокого вивчення проблематики. Після цього визначають оптимальні шляхи розв'язання поставленого завдання. Цей підхід мав би стати основним у навчальному процесі, проте наразі він реалізується лише в окремих випадках симбіозу вмотивованого викладача та здібного студента. Як правило, це відбувається під час дипломного проєктування або вже на етапі аспірантського дослідження.

СТРУКТУРНА МОДЕЛЬ МЕТОДИК ПІДГОТОВКИ АРХІТЕКТОРА

Уміння працювати за такою методикою є важливим для всіх архітекторів, особливо для тих, хто прагне розвиватися в напрямку самостійної архітектурної діяльності.

Тому головним завданням курсу «Новітні технології» протягом усіх цих десяти років було спрямувати студентів до опанування третьої методичної групи. Це навчання, яке акцентує увагу на здатності самостійно формувати завдання, знаходити оптимальні рішення, обґрунтовувати їх, презентувати та захищати. Варто зазначити, що цю дисципліну викладають на першому курсі магістратури, коли студенти вже мають ступінь бакалавра й достатню мотивацію для глибокої та самостійної роботи.

Головною метою курсу було надати студентам свободу вибору без обмежень типологічними рамками проєктного завдання. Курс мав на меті занурити студентів у різноманітні аспекти професії архітектора: комунікацію з замовником, уміння самостійно формувати проблеми, роботу в команді, здатність опонувати, аргументовано відстоювати свою точку зору й презентувати проєкт як традиційними проєктними засобами, так і текстово та вербально.

Але час висуває нові й нові виклики. Суспільство та архітектори, які формують простір для реалізації завдань, повинні вміти завчасно реагувати на них, передбачати майбутні тренди та тенденції. Саме тому за десять років

існування курсу жодного разу перед студентами не було поставлено двох однакових завдань. Навчання на курсі завжди починалося з відкритого обговорення актуальних питань, на думку конкретних студентів та викладача. Наведемо приклади. На обговоренні першого року викладання дисципліни з'ясувалося, що студентів найбільше цікавили три речі. Перше – хто кращий архітектор. Друге – екологія та сонячні технології. Третє – як взаємодіяти з замовником під час проєктування об'єкта. Після дебатів виникла та була реалізована ідея запроєктувати житловий будинок для викладача-архітектора на реальній ділянці з використанням геліосистем енергозабезпечення. Було застосовано такі методики, як brain storm, рольові ігри, порівняльний аналіз.

За шість років навчання на бакалавраті та в магістратурі студенти виконують багато складних і об'ємних проєктних завдань у межах обов'язкової навчальної дисципліни «Архітектурне проєктування». У межах дисципліни «Новітні технології» було вирішено запропонувати студентам таке завдання, яке буде їм максимально знайоме, знаходитиметься поруч і де вони можуть бути найкращими експертами та навіть користувачами. Проєкт мав бути невеликим за розмірами, щоб була можливість його реалізувати. Варто зазначити, що однією з проблем навчання архітекторів є неможливість перевірити якість власного проєктування на практиці, оскільки це пов'язано з великими фінансовими витратами та тривалими термінами реалізації. Якщо у студентів інших творчих факультетів робота, наприклад, живописна, може бути завершеним твором мистецтва, то студентів-архітекторів важко передбачити результат його проєктної діяльності. Тому в межах дисципліни «Новітні технології» було вирішено розробити проєкт реконструкції навчально-творчої майстерні – А330. Цей проєкт заслуговує на окрему увагу, оскільки цього разу вдалося реалізувати все, що задумали студенти й викладачі.

Опрацьовували проєкт у три етапи.

Перший етап можна назвати аналітичним. Студенти розглядали й аналізували різноманітні архітектурні заклади: від студій зірок-архітекторів зі світовим ім'ям до приватних творчих майстерень українських архітекторів. Вони досліджували, чим ці заклади відрізняються, яка їхня специфіка, чим вони обладнані та яка робота там проводиться. Студенти мали самостійно знайти матеріали про офіси архітекторів, які їх зацікавили, паралельно викладач показував презентації

з майстерень великих світових архітекторів, де мав нагоду побувати: Норман Фостер (Norman Foster), Річард Роджерс (Richard Rogers), Маріо Ботта (Mario Botta), Рікардо Бофіль (Ricardo Bofill) та інші. Окрім того, до академії приходили колеги-архітектори та розповідали, як вони облаштовували свої робочі студії. На цьому етапі також проводили активну семінарську роботу, під час якої обговорювали ідеали робочого простору, акцентували увагу на необхідних змінах, які диктує час, а також формували основні тези щодо того, якою має бути навчально-творча архітектурна майстерня. Ця наполеглива праця тривала протягом першого семестру.

Другий етап – проєктний – розпочався у другому семестрі. Оскільки результатом першого (аналітичного) етапу стала велика кількість різноманітних, подекуди протилежних думок, тому вирішили провести проєктний етап роботи у вигляді архітектурного конкурсу. Об'єктом проєктування обрали колишню майстерню Н. Чмутіної. Викладачка любила свого часу повторювати: «...все має бути по-дорослому».

Програму-завдання розробили разом зі студентами. Конкурс був відкритим, тож до участі долучилися й студенти з інших курсів. У підсумку було представлено близько 50 конкурсних робіт.

Роботу журі організували таким чином, щоб урахувати всі аспекти поставленої проблематики та зрозуміти, як її бачать автори-студенти, які думки мають викладачі академії, а також як конкурсні роботи оцінюють незалежні експерти – архітектори-практики, не залучені до викладацької діяльності.

У результаті було сформовано три групи журі:

- автори-студенти: всі учасники, які подали конкурсні проєкти; вони самостійно організували та провели своє оцінювання;

- викладачі архітектурного факультету НАОМА;

- архітектори-практики, що презентували свої власні студії.

За підсумками конкурсу та завдяки Благодійному фондові розвитку архітектури імені Н. Б. Чмутіної переможці отримали такі призи й нагороди:

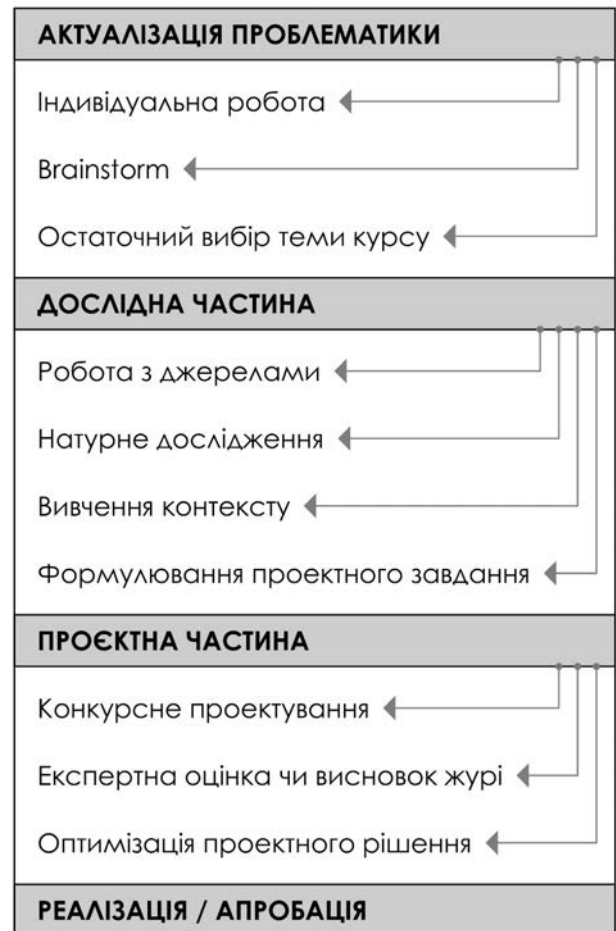
- перша премія – подорож на Архітектурну бієнале в Венеції;

- друга премія – монографія про творчість Р. Роджерса з автографом;

- третя премія – книга «Чмутіна. Життєвий та творчий шлях архітектора» [6].

Таким чином склався перевірений на практиці та ефективний алгоритм проведення навчання.

АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАННЯ

Третій етап – реалізація конкурсних ідей. Він проходив під час літньої практики за безпосередньої участі студентів – учасників конкурсу (на жаль, не всі змогли долучитися до цього процесу). Значну підтримку надали Благодійний фонд, проєктна фірма А-III, а також компанії ELIO, CIPYCS, GIRA, REYNAERS, VOGUE-INTERIORS, SALON-DESIGN, VOZIANOV. На особливу подяку заслуговує Object N та Володимир Вештак (випускник нашої академії), який не лише взяв участь у роботі журі, але й активно долучився до реалізації меблевої частини проєкту.

Цікавим виявився досвід залучення студентів інших факультетів НАОМА до співпраці над проєктом. Зокрема, студенти факультету графічного дизайну під керівництвом В. Шості розробили фірмовий стиль та логотип Майстерні А330.

Розповідь про цей проєкт виходить поза межі цієї статті, проте варто зазначити, що урочисте

відкриття відбулося 16 жовтня 2014 року. Згодом робота здобула головний приз за найкращий інтер'єр року в номінації «Освіта» від міжнародного журі на конкурсі SALON DESIGN AWARDS.

Варто зауважити, що робота над дисципліною «Новітні технології» триває, і важливо, що кожного року тема змінюється. Вибір тематики – це результат колективного обговорення актуальних питань архітектури, які були цікавими як студентам, так і викладачам.

Наприклад, тема «FOOD+ARCHITECTURA». Студенти занурилися у вивчення взаємозв'язку між харчуванням і архітектурним простором. Вони досліджували об'єкти, пов'язані з цією проблематикою, зокрема ресторани, кав'ярні та їдальні. Студенти також спробували створити власні нові страви й напої, пропонували нові форми організації харчування студентів і розробляли проєктні пропозиції щодо реконструкції та розвитку їдальні в НАОМА.

Тематика їжі отримала подальший розвиток. Наступною темою роботи стала «ААА»: Алкоголь-Арт-Архітектура. Це була доволі складна тема. Студенти вивчали технології роботи кафе, барів і ресторанів, відвідували їх, а також мали можливість побувати в закритих зонах барів-лабораторій, де створюють нові напої та коктейлі, а також навчають барменів мистецтва та культури пиття. Ця традиція, що має давню історію, тісно переплітається з арт- і архітектурою. Результатом курсу стали цікаві роботи студентів-архітекторів, які розробили етикетки для упаковки хумусу та вина, що виготовляє легендарний М. Бойко.

Залучення студентів-графіків із майстерні В. Шості стало цінним досвідом, вкотре підтвердивши ефективність співпраці між факультетами. Наприкінці курсу студенти розробили дизайн інтер'єру салону-магазину «Вино та здоров'я» на конкурсній основі. Матеріали конкурсу були представлені безпосередньо у приміщенні салону-магазину та обговорені публічно.

Для студента-архітектора, майбутнього зодчого, дуже цікавим є питання успіху, змагання та визначення, хто кращий. Тому важливо брати участь у конкурсному проєктуванні, чи то в студентських, чи у професійних конкурсах. Подібні заходи дуже ефективні для навчання, особливо якщо поєднувати конкурсний проєкт із темою курсового або дипломного проєктування. Однак час проведення конкурсу не завжди збігається з термінами завершення курсових робіт. У нашій майстерні ми часто використовуємо теми

конкурсних проєктів як основу для дипломного проєктування.

У межах курсу «Новітні технології» разом із студентами було виконано курсовий проєкт для Парижа. На думку керівника, студенти створили дуже цікаву роботу, але журі конкурсу вважало інакше, і робота не отримала відзнаки. Проте весь процес був справжнім випробуванням: реєстрація участі, пошук варіантів (кожен студент створив свій індивідуальний варіант), обговорення, розробка спільного рішення, вдосконалення обраного варіанту, оформлення, відправка та очікування результатів, а потім знову обговорення. Це був справжній творчий процес створення архітектурного проєкту та його оцінювання незалежним експертним журі. Дуже цінний досвід як для студентів, так і для викладачів.

Одна з тем, яка захопила студентів, – «Меморіалізація імен архітекторів у місті». На відміну від живописців, графіків, скульпторів, а також мистецтвознавців, які підписують свої статті чи монографії, архітектори рідко фіксують своє авторство безпосередньо на своїх роботах. Проте суспільство має знати своїх героїв – і антигероїв. Якщо архітектурний об'єкт викликає захоплення або, навпаки, розчарування, громадськість повинна знати, хто є його автором.

На жаль, лише незначна кількість будівель містить інформаційні таблички чи написи про авторів проєктів. Є кілька відомих винятків. Наприклад, фасад приватного будинку архітектора Костянтина Мельникова або Троїцький собор Почаївської лаври, де архітектор О. Щусєв залишив своє ім'я безпосередньо в інтер'єрі.

Під час обговорення цього питання зі студентами було вирішено опрацювати авторство споруд на прикладі відомого українського архітектора І. Шпари, який збудував багато об'єктів у Києві. Окрім цього, він тривалий час викладав архітектурне проєктування в НАОМА: спочатку як викладач у майстерні Н. Чмутіної, а згодом – як керівник персональної навчально-творчої майстерні.

Робота велася в кілька етапів. Перший – аналіз і збирання інформації, використання різних джерел. До майстерні в академію запросили М. Расказову – дружину І. Шпари, яка багато розповідала про архітектора, демонструвала роботи, книжки, акварелі й інші речі, створені ним. Також до академії запросили колег, друзів і учнів Ігоря Петровича, які щиро ділилися своїми спогадами про нього.

Другий етап – студенти відвідували архітектурні об'єкти, спроектовані І. Шпарою та його командою. Вони аналізували ці будівлі, здійснювали фотофіксацію, виконували замальовки, а згодом на семінарі обговорювали особливості кожного.

Третій етап – вивчення громадської діяльності І. Шпари, який упродовж тривалого часу був президентом Національної спілки архітекторів України (НСАУ).

Четвертий етап – дослідження його педагогічної діяльності, про яку розповідали колеги-викладачі та учні.

П'ятий етап – проєктний. Студенти розробили способи донесення інформації до київської спільноти про творчий шлях І. Шпари. Дехто запропонував традиційну меморіальну дошку, інші – сучасні інсталяції чи інформаційні знаки. Всі проєкти, як і зазвичай у межах курсу, оцінювалися на конкурсній основі. Незалежне журі обрало найкращі. Було ухвалено встановити інформаційну дошку на будівлі НСАУ. Розпочався процес погодження з міською владою, проте реалізувати задум поки не вдалося.

Виконана робота була масштабною та корисною: студенти не лише отримали інформацію про свого викладача й відомого архітектора, але й самостійно опанували матеріал у форматі дослідження та проєктування, замість пасивного сприйняття лекцій.

Цього року для курсу «Новітні технології» обрали тему «Мезопростір Академії».

Студентам запропонували дослідити проблематику на цю тему з різних боків, без жодних обмежень щодо вибору аспектів. Один із можливих напрямів – аналіз творчих рухів, що існували в академії протягом її 100-річної історії. Інший – вивчення змін, яких зазнала будівля: від проєктування та будівництва до реконструкцій, прибудов і експлуатаційних можливостей. Також студенти досліджують логістику внутрішніх переміщень студентів і персоналу, схеми руху та їхній вплив на життя академії. Крім того, розглядаються зовнішні переміщення територією навчального закладу, а також його зв'язки з містом – як фізичні, так і візуально-просторові. Після аналітичної частини роботи визначаються позитивні та негативні моменти, на основі яких студент формує свої рекомендації та пропозиції щодо необхідних змін чи трансформацій академічних процесів з погляду світогляду студента сьогодні. Наступний етап – проєктний. Необхідно втілити

свої ідеї у проєктній пропозиції щодо реконструкції будівлі академії та впорядкування її території. Завершальним етапом є написання маніфесту, що відображає сучасне бачення студентами розвитку Академії.

Десять років – це значний період, тому необхідно провести аналіз і зробити висновки щодо результатів роботи студентів, викладачів, а також усіх, хто був запрошений як гість, лектор чи член журі під час конкурсної форми роботи.

Висновки. Головні тези, що відображають особливості викладання курсу «Новітні технології в архітектурі»:

- актуалізація тематики курсу – вибір теми кожного нового навчального року реалізується через колегіальне обговорення з усіма студентами на першому занятті;

- тривалість курсу – два семестри, на відміну від звичайного курсового проєктування;

- етапність навчання, що дозволяє студентам у межах одного завдання пройти всі етапи проєктування: вибір теми, аналіз, формування завдання, знайомство з носіями інформації, обговорення, проєктування, оцінювання та незалежна експертиза, презентація проєкту і, в окремих випадках, його реалізація;

- індивідуальність роботи студентів, яка передбачає привчання до самостійного мислення, аналізу, пропонування ідей та їх аргументованого захисту;

- колективність роботи, яка дає можливість студентам розібратись у процесі проєктування як спільного шляху досягнення результату, зрозуміти принцип формування малих груп і роботи в загальній команді курсу. Це, ймовірно, єдиний випадок за час навчання в академії, коли студенти виконують проєктну роботу всім колективом, що важливо для розуміння специфіки роботи сучасного архітектора;

- критичне мислення формується на курсі під час навчання завдяки численним колективним обговоренням проблем, аналізу завдань і пропозицій кожного студента, самооцінці власної роботи, рецензуванню ідей колег та активній участі в дискусіях;

- конкурентоспроможність студента удосконалюється в процесі навчання, що базується на принципах конкурсного змагання: відбір найкращих пропозицій, ідей та проєктів, постійне порівняння з роботами сучасних світових архітекторів і студентів провідних навчальних закладів у галузі архітектури;

- незалежність оцінювання результатів роботи студентів забезпечується завдяки багаторівневій

системі оцінювання. Кожен студент аналізує як власну роботу, так і роботи інших. Окрім оцінки викладача й керівників навчально-творчих майстерень, передбачена оцінка від запрошених експертів. У разі роботи журі до його складу залучаються зовнішні незалежні експерти, які не є співробітниками академії;

– практичне значення результатів роботи студентів і викладачів курсу виявляється у реалізації проєктів, зокрема: реконструкції майстерні А330, розробці пам'ятної дошки І. Шпери, участі

у створенні пам'ятного знака К. Малевичу на території академії, а також у презентаціях та виставках. Саме тут студент уперше за шість років навчання отримує реальний кінцевий результат своєї діяльності.

Розширення світогляду студента – найважливіша складова курсу навчання, розуміння природи професії архітектора як синтезу різних сфер діяльності, щоб створити оптимальне середовище для життя суспільства та кожної окремої людини.

Список використаних джерел

1. Давидов А. М., Коломоєць А. В. Методичні новації на факультеті архітектури в НАОМА. «Еволюція уявлень в архітектурній і художній освіті: погляд в майбутнє» : Міжнар. науково-практ. інтернет-конф., м. Харків, 16 листоп. 2021 р. Харків, 2021. С. 175–177. URL: <http://surl.li/kukan> (дата звернення: 03.09.2023).
2. Катернога М. Т. Формування архітектурної школи в Україні. *Українська академія мистецтв*. 1994. Вип. 1. С. 73–86. URL: <http://195.20.96.242:5068/kvnaoma-xmliui/handle/123456789/716>.
3. Кюнцлі Р. В., Степанюк А. В., Бесага І. В. Проблеми організації навчально-методичного процесу та практичної підготовки архітекторів у сучасних умовах. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2022. Т. 24-25. С. 67–72. URL: <http://surl.li/kukao> (дата звернення: 03.09.2023).
4. Основи і методи архітектурного проектування, Курс лекцій з дисципліни «Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування» : курс лекцій / С. О. Шубович та ін. Харків : ХНАМГ, 2009. 58 с. URL: <http://surl.li/kukak> (дата звернення: 03.09.2023).
5. Павловський В. Василь Григорович Кричевський: життя і творчість : монографія. США Нью-Йорк : *Вільна акад. наук у США*, 1974. 334 с. URL: <http://surl.li/saxsw> (дата звернення: 22.02.2024).
6. Мазніченко О. Наталія Борисівна Чмутіна: життєвий та творчий шлях архітектора : монографія. Київ : *АДЕФ-Україна*, 2012. 300 с.

References

1. Davydov A. M., Kolomoiets A. V. Metodychni novatsii na fakulteti arkhitektury v NAOMA. «Evolutsiia uiaavlennia v arkhitekturnii i khudozhnii osviti: pohliad v maibutnie» : Mizhnar. naukovo-prakt. internet-konf., m. Kharkiv, 16 lystop. 2021 r. Kharkiv, 2021. S. 175–177. [Davydov A. M., Kolomoiets A. V. Methodological innovations at the Faculty of Architecture at NAOMA. Abstracts, International Scientific and Practical Internet Conference "Evolution of Ideas in Architectural and Art Education: A Look into the Future"] URL: <http://surl.li/kukan> [in Ukrainian].
2. Katernoga M. T. Formuvannya arkhitekturnoyi shkoly` v Ukrayini. *Ukrayins`ka akademiya my`stecztv*. 1994. Vy`p. 1. S. 73–86. [Katernoga M. T. Formation of the architectural school in Ukraine.] *Ukrainian Academy of Arts*. 1994. Issue 1. P. 73–86. [in Ukrainian].
3. Kiuntsli R. V., Stepaniuk A. V., Besaha I. V. Problemy orhanizatsii navchalno-metodychnoho protsesu ta praktychnoi pidhotovky arkhitektoriv u suchasnykh umovakh. *Arkhitekturnyi visnyk KNUBA*. №24-25. S. 67–72. [Kyuntsli R. V., Stepaniuk A. V., Besaga I. V. Problems of organizing the educational and methodological process and practical training of architects in modern conditions, *KNUBA Architectural Bulletin* No. 24-25] 2022. URL: <http://surl.li/kukao> [in Ukrainian].
4. Osnovy i metody arkhitekturnoho proektuvannia, Kurs lektsii z dystsypliny «Teoretychni ta metodychni osnovy arkhitekturnoho proektuvannia» : kurs lektsii / S. O. Shubovych ta in. Kharkiv : KhNAMH, 2009. 58 s. [Shubovich S.O. et al. Basics and methods of architectural design, Course of lectures on the discipline «Theoretical and Methodical Basics of Architectural Design».] URL: <http://surl.li/kukak> [in Ukrainian].
5. Pavlovskiy V. (1974) Vasyl Hryhorovych Krychevskiy: zhyttia i tvorchist [Vasyl Hryhorovych Krychevskiy: life and creativity]. *Free Academy of Sciences in the USA* [in USA].
6. Maznichenko O. Nataliia Borysivna Chmutina: zhyttievyi ta tvorchyi shliakh arkhitektora : monohrafiia. 2012. 300 s. [Nataliia Borysivna Chmutina: life and creative path of an architect]. *Kyiv: ADEF-Ukraine* [in Ukrainian].

Подано до редакції 17.08.2024